

ULTIMUS

ONDŘEJ NEFF

ILUSTROVAL KAREL JERIE

ULTIMUS

ULTIMUS

ONDŘEJ NEFF

ILUSTROVAL KAREL JERIE

MYSTERY PRESS

2021

Tato kniha je beletristické dílo. Jména, postavy, organizace, místa a události v ní uvedené jsou buď výplodem autorovy představivosti, nebo jsou použity ve fiktivním kontextu.

Tato kniha ani žádná její část nesmí být kopírovány, zálohovány ani šířeny v jakékoli podobě a jakýmkoli způsobem bez písemného souhlasu nakladatele.

Copyright © Ondřej Neff, 2021

Cover & Illustration © Karel Jerie, 2021

Cover Art © Lukáš Tuma, 2021

Czech Edition © Mystery Press, Praha 2021

ISBN 978-80-7588-302-5 (pdf)

1

KŠEFT JAKO VÍNO

„Hu,“ pravil Dědek Čuchák a pustil z ruky cestovní tašku. Málem mi spadla na nohu. Tlačil jsem se za ním do vchodu na vypouštěcí rampu arkadského doku, která byla vyhrazená pro osobní transportéry, stranou hlavních výpustí pro nákladní stroje. Trochu mi uhnul, a tak jsem i já uviděl to, co z něho to jeho „hu“ vymáčklo, někdy varovné, jindy překvapené.

V tomto případě platilo oboje najednou.

Na ploše čekal desetimístný transportér s plochou dráhou letu neboli ploštice. Kolem se motal chlápek v kombinéze doprovázený robotem. Předletová příprava. Podle šrámů a pomačkaného čumáku měla ploštice nalétáno tolik, že by to stačilo na cestu k Plutu a zpátky. Zato nápis NZU na jeho boku zářil novotou. Možná ho před odletem do Arkádie někdo přetřel štětkou, aby firmě nedělal ostudu. NZU, to je Nápravné zařízení Ultimus. Nápravné zařízení? Centrální věznice Svazu habitatů a přilehlých společenství. Šéfové Svazu předstírají, že nevědí nic o dovozu kriminálních ze Země. Komerce na druhou. Svaz dostává prachy za každého dovezeného kriminálního. Vězňové demontují fragmenty vyřazených zařízení na elementární součástky. Ty jsou dobrý prodejní artikl, takže zase tečou prachy.

Je to taková dvojité jímka, ten Ultimus. Směřuje do ní odpad lidský i technologický. Zároveň generátor prachů pro Svaz a všechny, kdo si smočí zobák.

Jak to tak vypadalo, tahle ploštice byla moc dobrý kandidát pro péči velmi otrlých rozebíračů odpadu. Stejně jako já měl i Dědek Čuchák rád staré technické artefakty. Jinak bychom nemohli být starožitníci. Nicméně starožitnosti měl rád na pultu, ve vitrínách a v depozitáři. V osobním životě dával přednost nové, fungující technice. To se dalo pochopit snadno. Byl kyborg, napůl člověk a napůl, s odpuštěním, robot. Na fungující technice byl tedy závislý, ošetřoval ji a pěstoval ji.

Ploštice vypadala, že není schopna žádného výkonu a rozpadne se ještě tady, na rampě.

Takže tedy „hu“. To byla slabá reakce. Měl jsem na jazyku něco drsnějšího, ale nechtěl jsem dělat potíže dřív, než se zvedneme z plochy.

„Musíme odletět,“ řekl jsem mu vlídně. „Máme smlouvu a ze zálohy jsme zamázli dluhy u doktora Kurze. Možná nás dokonce čeká kšeft jako víno.“

„Proč pro nás poslali tenhle hadr?“

„Nevím. Třeba nic lepšího nemají.“

Všechno začalo před půl rokem. Můj přítel kyborg, občanským jménem Kazimir Prus, známý jako Dědek Čuchák, byl zrovna po repasi u doktora Kurze. Nějak se stalo, že kšefty šly od deseti k pěti a splácení začalo váznout. Taky jsem se trochu hádal se svou přítelkyní Su Wang-li a ztratil jsem přístup ke kouzelné skříňce v jejím baru Modrá laguna. Už jsem trpce spřádal plány, jak půjdu za Lebovičem a nabídnu mu, že budeme s Dědkem dělat příručí v jeho starožitnickém velkopodniku, když do našeho krámku vstoupil tajemník Dittrich.

Na první pohled to byl zvláštní člověk. Vypadal, jako by ho sestrojili z nějakých dlouhých dílců. Když jsem byl malý, rád jsem si hrál s dědečkovým skládacím metrem. Napadlo mě, že ten chlap má tělo postavené na podobném principu. Sako i kalhoty

na něm trochu visely, ale vzhledem k jeho hubenosti by na něm plandala i půlcoulová hadice, kdyby ji na sebe oblékl. Představil se jako tajemník ředitelky Nápravného zařízení Ultimus Schriberové, pověřený dohledem nad demontážním úsekem.

Trochu mi zatrnulo, když to z něho vypadlo. Ultimus, to byl kriminál. Ne všechno, co kdy prošlo naším krámkem, přísně odpovídalo liteře zákona, ať už to šlo ven nebo dovnitř. Nezdálo se ale, že by Dittrich nějak uvažoval o tom, že bychom se my dva s Dědkem stali klienty Ultimu coby vězňové neboli izolanti. Obrací se na nás jako na experty v oboru kvantových řídicích jednotek.

Těch už je u nás dnes sakra málo. Kvantové jednotky najdete jen ve starožitných technických artefaktech, protože z běžného provozu je dávno vytlačily fluidní jednotky. Taky jsou ve šrotu určeném ke skartaci. Přitom likvidace technologického odpadu je hlavní náplní práce Ultimu. Lunární společenství parazity netrpí, a kdo poruší zákon, musí makat. A co jiného mu svěřit než hnusnou a nebezpečnou práci. Například likvidaci vyřazených technologických celků.

Samozřejmě jsem měl představu, co se s nimi děje, když jim skončí životnost. Nějak se rozmontují a něco s nimi udělají, zhruba takhle. Dnešní technologické celky už ale nejsou, co bývaly. Kdybyste měli takový celek přirovnat k živočichovi, pak by ten dřívější měl kostru, což by odpovídalo hrubé stavbě, a pak maso a nervovou soustavu. Dnešní technologické celky to mají všechno dohromady. Nedá se dost dobře rozlišit, co je kostra, co svalovina a co nervy a mozek. Prvky umělé inteligence a prvky samořízení a samopohybu najdete všude, i v základní struktuře každé stavby, každého technického zařízení. Taková věc se nedá jen tak zrušit a skartovat. Skládá se z milionů vzájemně závislých modulů. Žije to jednak sdíleným životem, jednak kvazi autonomním životem každé části. Když si usmyslíte něco takového

zlikvidovat, musíte to nejdřív rozdělit na kusy, pak postupovat modul po modulu, každý z nich rozložit na prvočinitele a ty pak dál jeden po druhém dělit až na primární součástky.

Což někdy znamená jít na molekulární úroveň.

„Máme potíže, pánové,“ sděloval nám tajemník Dittrich. „Dochází k havarijním situacím. Říkáme jim vzpoura strojů.“

„Hu,“ řekl Dědek Čuchák.

„Při demontáži se někdy stane,“ vysvětloval Dittrich, „že spolu naváží kontakt i moduly, které k sobě nepatří. Nedá se to předvídat a nikdo neví, proč se to děje. Podle našich techniků to souvisí s nedokumentovanými funkcemi modulů.“

„Chápu. Proč vám ale vadí, že moduly navazují kontakt?“

„Protože potom vraždí. Chápete? Vznikne něco jako kybernetický živočich. Někdy je neškodný a můžeme ho znovu demontovat. V jednom případě z padesáti ale na sebe nenechá sáhnout a ničí všechno kolem sebe. Ať je to živé nebo kybo.“

„Co s tím pak děláte?“

„Toxické fragmenty musíme zalít do neutralizační pěny a potom je demontujeme ve speciálním oddělení. Jistě chápete, že to prodlužuje a zdražuje demontážní proces. Nehledě na ztráty na zdraví a životech.“

„Jak vám může být firma Nedomý & Prus užitečná?“

„Čekáme novou vlnu materiálu ke zpracování. Ruší se technologický komplex Goddard. Čistě kvantová záležitost. Potřebujeme někoho, kdo by zjistil příčinu a vzniku toxických fragmentů zabránil.“

„Proč bychom to měli být my?“

„Řekli nám, že jste nejlepší odborníci v oboru kvantových inteligentních jednotek.“

„Kdo?“

„Kapitán Mantella.“

„Hu,“ řekl zase Dědek Čuchák.

Kapitán Mantella, vysoký důstojník arkadské policie. Zabýval se velkými případy, jako je technologická manipulace, vědecká kriminalita a špionáž. Naše vztahy byly vždycky, abych tak řekl, těsné. Někdy až příliš.

„V tom případě do toho nejdem.“

Opíral jsem se dlaněmi o pult a Dědek stál o půl kroku stranou. Ohlédl jsem se po něm. Z jeho tváře Frankensteinova monstra se nikdy nedalo nic vyčíst, leda když se uvolil lehkými pohyby hlavy dávat najevo emoce. Teď se nehýbal a neozýval se ani v komlinku, našem společném komunikačním zařízení.

Na to řekl tajemník Dittrich tu sumu.

„Kdy začnou materiál z Goddardu navážet?“ zeptal se Dědek.

Dittrich se k němu bystře obrátil.

„Za sedm měsíců. Počítáme s tím, že by proces měl trvat nejdéle tři týdny. Kdyby se protáhl, prodloužení kontraktu by bylo na vaší vůli. S dodatkem honoráře, samozřejmě.“

„Zbláznil ses?“ oslovil jsem Dědka komlinkem. „Kolikrát jsme si řekli, že nepůjdeme do ničeho, v čem má prsty Mantella?“

„Spočítal sis, co to vynese?“

„Nemám v hlavě kompjútr.“

„Já jo. Rovná se to součtu úhrnu našich dluhů a tříměsíčního výnosu naší firmy z pětaosmdesátého, kdy byla největší konjunktura zájmu o kvantové roboty.“

„Jenže je v tom Mantella. Určitě nás nedoporučil jen tak. Chce nás do něčeho namočit.“

„Vždycky chtěl, a nikdy nás neutopil. Proč? Protože jsme se nenechali. Ani teď se nedáme a uděláme na Ultimu kšeft jako víno. Proč skončil obchod s kvantovými roboty?“

„Protože zmizeli z trhu. Jsou v rukou sběratelů a ti je pustí jen za astronomické ceny.“

„Ultimus funguje jako kriminál padesát let a celou dobu roboty používá. Vyřazené kusy se tam budou válet v kdekjakém koutě. Nikdo z naší branže se na Ultimus nedostal. Ani Lebovič, ani sestry M'Kotovy. Budeme první a všechny vyzobeme.“

Tajemník Dittrich chvilku čekal. Usoudil, že se nám do toho nechce, a pokrčil rameny. Skoro to zachrastilo.

„Jak myslíte, pánové. Nutit vás nemohu. Požádám vás ale o malou laskavost. Mohli byste mi zavolat taxíka? Navštívím pana Leboviče a požádám ho, aby mi poradil nějakého schopného člověka.“

Tak se stalo, že jsme kontrakt podepsali. Záloha přistála vzápětí na našem kontě. To bylo dobré. Jenom obava z podfuku z Mantellovy strany zůstala.

„Ničeho se neboj,“ uklidňoval mě Dědek. „Doktor Kurz mi nabízel další posílení řídicí jednotky. Zákrok byl kvůli dluhům mimo naši finanční realitu. Teď na to máme. S posíleným CPU si snadno poradím s čímkoli, co je ten policajt schopný vymyslet.“

S posíleným CPU mě budeš otravovat a nebude s tebou k vydržení, napadlo mě.

Takže jsme kontrakt podepsali a bylo pozdě bycha honit. Stáli jsme na rampě a koukali na transportér zralý na rozpadnutí.

„Co poslali, to poslali. Když už jsi mě přemluvil, tak to chci mít co nejdřív za sebou. Jdeme,“ řekl jsem Dědkovi.

Když mu doktor Kurz vylepšil řídicí jednotku, nějakou dobu to s ním bylo nesnesitelné. Nestalo se to poprvé. Naučil jsem se tu situaci zvládat. Musí se na něho přísně, neřkuli tvrdě. Máme s Ultimem kontrakt, ze zálohy jsme zaplatili dluhy, couvnout nemůžeme, tečka. Tím spíš, že to byl jeho nápad a musí se mu to připomínat. Kvůli němu jsme stáli zde, na vypouštěcí rampě.

Protlačil jsem se kolem něho a zamířil ke žluté čáře. Tam jsem se zastavil, u nohy tašku s fuseklemi, slipy a košilemi na týden.

Docela se mi ulevilo, když se ke mně Dědek připojil. Společně jsme pak čekali, až na nás technik v oranžové vestě mávne, že je předletová kontrola hotová. Víc než on mě zajímal modře karosovaný robot, který stál vedle něho, a jak jsem odhadoval, kontrolu řídil a komandoval.

Na hrudním plátu měl bílý nápis NZU. Byl to výrobek firmy Gonchang, na první pohled ročník 2070 a něco. Stupeň volnosti nejvýš dvanáct. Tady v Arkádii by už byl ve šrotu, na Ultimu je v provozu. Za deset, možná patnáct let by z něho mohl být dobrý kousek pro starožitnický podnik Nedomý & Prus. Zatím je nám celkem k ničemu.

Díval jsem se na něho, jak se mu hlava otáčí prudkými, skoro ptačími pohyby. Skřehotavým hlasem vydával rozkazy technikovi, aby správně přikládal k přípojným místům čidla diagnostické aparatury transportéru. Technik si všiml, že se na něho dívám. S úsměvem jsem pokrčil rameny na znamení, že plně chápu jeho pocity. Přece jenom byl v trochu trapné situaci, když se nechával komandovat takovou hajtrou. Opětoval úsměv, a vtom jsem si uvědomil, že toho člověka odněkud znám. Mávl jsem mu na pozdrav, on si taky vzpomněl a pokynul mi, abych šel dál i přes žlutou čáru.

„Zdravíčko,“ zavolal jsem na něho. „My dva jsme se už potkali, ale nějak mi vypadlo, kde to bylo.“

„Nemůžete si mě pamatovat. Mohl jste mě zahlédnout jen tak mimochodem. Zato já znám vás a pana Pruse moc dobře. Dělal jsem v Kimově garáži.“

Chvilku jsem dumal, než mi došlo, o čem mluví. Tenkrát v roce Velkého Návratu na Lunu v osmasedmdesátém jsme s Dědkem řešili jednu takovou malou záhadu. To se mi občas stává, řešení malých záhad. Pak se zařeknu, že už nikdy, a nakonec to zase dopadne špatně a jsem v záhadě až po uši. Kimova

garáž, to byl v osmasedmdesátém případ pozůstatků André Blanquarda.*

„No ovšem, Kimova garáž!“

„Jmenuju se Tim Gabor. Moc mě mrzí, že to tenkrát dopadlo tak špatně.“

„Doufám, že to dnes bude lepší,“ kývl jsem bradou k plošnici.

„Moc bych si tím nebyl jistej, pane Nedomý.“

„Říkej mi Kubo,“ nabídl jsem mu ruku. Zakřenil se a stiskl mi ji. Pak si podal ruku s Dědkem.

„Já jsem Tim.“

Klepl jsem si prstem do skráně. Přivětivě jsem kývl i na robota.

„Nazdar, Roby.“

Mohlo by ho potěšit, že mu dávám jméno, pomyslel jsem si. Tim se trochu zasmušil.

„Pánové nejsou součástí kontrolního týmu,“ řekl robot. „Vyzývám vás k opuštění operačního prostoru.“

„Pánové jsou konzultanti,“ řekl mu Tim. „Jako technik mám právo vyžádat si odbornou pomoc.“

„Žádám o certifikaci. V případě absence certifikace trvám na okamžitém přesunu za žlutou čáru.“

Tim se omluvně usmál.

„Promiňte, kluci. Myslel jsem to dobře, ale...“

„Jen klid. Certifikaci máme.“

Bylo by smutné, kdybychom ji neměli. Firma Nedomý & Prus působí v oboru technických starožitností pár desítek let. Údržbu robotů v době kvantové inteligence jsme dělali už v době, kdy tenhle chudinka gonchang ještě ležel na infodesce jako zadání technického záměru. Kývl jsem na Dědka a ten otevřel gonchangovi svoje info. Načetl si, co potřeboval.

* Viz povídka „Stopy v prachu“ ve sbírce *Hu! Povídky Dědka Čucháka*, nakladatelství Mystery Press 2022; pozn. aut.

„V pořádku. Máte volnost k působení.“

„Abych neměl, chlapče,“ řekl jsem mu.

Tim se ušklíbl.

„Dávej pozor, co říkáš. Nejdřív Roby, teď chlapče. Tady je to ještě v pořádku, tady je Arkádie. Ale na Ultimu nesmíš říkat robotovi chlapče. Označili by to za identitární expropriaci. Někdo by si to mohl vykládat dokonce jako robofobii.“

Dával mi jasně najevo, co si o věci myslí. Nekomentoval jsem to. Věděl jsem, jaké jsou na Ultimu poměry.

„Co jsi tím myslel, že si nejseš jistě?“

Ohlédl jsem se po Dědkovi. Taky si nebyl jistě.

Pokrčil rameny.

„Nepamatuju si, kdy Ultimus naposledy poslal takhle starou šunku. Je dobrá leda tak do šrotu.“

„Dáš povolení k letu?“

„To záleží na něm. On tu šéfuje,“ ušklíbl se a kývl ke gonchangovi. „Tak to na Ultimu chodí. Tam se musí sekat dobrota. Kodex koexistence a všechny ty krámy kolem.“

„Přestávka pro oddych lidského personálu skončila,“ ozval se robot.

„Nechci překážet,“ řekl jsem mu. „V klidu to dodělejte.“

Pokračovali v práci, člověk pod robotovým dohledem. Tim samozřejmě věděl moc dobře, co má dělat, a někdy mu bylo zatěžko synchronizovat pohyby s tím vším skřehotáním.

„Rutina skončila,“ oznámil konečně gonchang.

Tim se na mě podíval.

„Dal svolení. Můžete letět, až budete všichni.“

Doplnil ho zase gonchang.

„Na seznamu jsou techničtí specialisté Jakub Nedomý a Kazi-
mir Prus a kyboetická analytička Perla.“

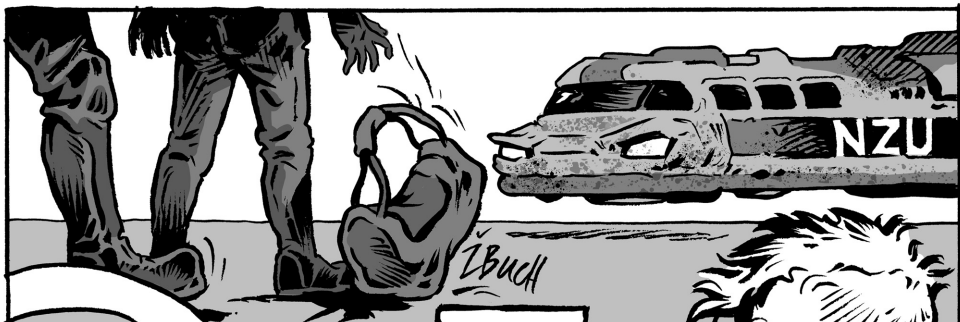
No nazdar. Kyboetická analytička Perla.

Na Ultimus s námi poletí i aktivistka za práva robotů, to jsem věděl od Dittricha. Čtrnáct dní před cestou mi poslal letové dispozice pro cestu na Ultimus a jen tak mimochodem se zmínil, že budeme mít společnost. Tak to je fajn, napadlo mě. Aktivistku, dodal. Tak to je blbý, změnil jsem názor. Ptal jsem se ho, z jaké je aktivistka organizace. Když mi řekl, že z Lunárního skřítka, měl jsem se sto chutí cesty na Ultimus vzdát. Nejspíš bych to i udělal nebýt zálohy, ze které už nic nezbylo.

Na Luně bylo snad patnáct spolků a organizací dohlížejících na to, jak se dodržuje Kodex koexistence s roboty. Měli jsme je na krku obden a museli jsme hlídat, aby naše zboží mělo umělou inteligenci pod úrovní volnosti sedm. To bylo zboží s umělou inteligencí pod úrovní sebeuvědomění identity, tak to definoval Rámcový kodex.

Aktivisté poukazovali na to, že pro uvědomění si identity nelze stanovit žádný jasný předěl, a snažili se, aby pod ochranu definovanou Kodexem spadaly i nižší stupně. Ti z Lunárního skřítka byli nejhorší. Určitě by vyžadovali úroveň limitu volnost jedna, a takovou umělou inteligenci má například smeták. A vůbec nejhorší pověst měla jakási Perla. Ke mně a k Dědkovi Čuchákovi do krámku nikdy nezabrousila. Na to byla v rámci Lunárního skřítka moc vysoko. Mohla postavit do latě i někoho jako správce robotického parku interlunární dopravy, to byla její úroveň.

A teď budeme mít to potěšení letět s ní na Ultimus. Byla to dobrá, nebo špatná zpráva? Na Ultimu bude buzerovat, to je její poslání. Dittrich mě ale ujišťoval, že s ní možná ani nepřejdeme do styku. Jde o to, aby nás vynechala. Jistě se zaměří na roboty v provozu, na takové, jako je tenhle gonchang. My si budeme hledět svého. Zaměříme se na likvidaci šrotu a při té příležitosti se poohlédneme po starožitných humanoidních robotech. To je

HU!

PROČ PRO NÁS POSLALI
TAKOVEJ HADR?

Z VÁS MLUVÍ
LATENTNÍ
ROBOFOBIE,
PANE NEDOMÝ!

dneska náramná vzácnost. Padesátá, šedesátá léta, to abyste pohledali. Už roky jsou mimo provoz. A když se některý sem tam vyskytne, dokážeme ho repasovat. Poctivě můžu říct, že Dědek Čuchák je v repasi dobřej, ale já jsem přece jenom lepší. Dokážu postavit na nohy plecháče, který ležel dvacet let zahrabaný někde ve skladu pod hromadou plesnivých dek.

Už se takové případy staly.

Nevěřil jsem tomu, co se v naší branži říkalo, že se veteráni z padesátek a šedesátek na Ultimu povalují po chodbách a na schodech o ně zakopávajíte. Je ale možné, že někde ve skladech a zapomenutých koutech by se nějaký ten kvanták našel. Bezduché mechanismy, dalo by se říct. O stupních volnosti se u nich nedá mluvit. Kyboetika se jich netýká. Budou mít problém vyjít do schodů. S tím si ale poradím.

Otázka je, jak se na to bude ta osoba Perla dívat. Chápe vůbec, jaký je rozdíl mezi roboty první generace a současnými plecháči s fluidními řídicími jednotkami, kteří mají v hlavách kbelík rosolu, kdybych to měl trochu přehnat?

Uvidíme. Každopádně je to o starost víc.

Podíval jsem se na Tima a kývl bradou k ploštici.

„Jak jsi to myslel, že si tím nejsi jistý? Jako že ploštice není v pořádku?“

„No, já mám pocit...“

Podíval se někam za mě. Uslyšel jsem kroky a ohlédl jsem se.

Od výtahu sem svižně přicházely dvě mladé ženy. Ta vlevo kráčela rázně a rukama pohybovala do rytmu. Kdybyste jí omylem podstrčili do rány paži, udělala by vám otevřenou frakturu. Hlavu měla vztyčenou a rozhlížela se, jako kdyby dělala přehlídku pancéřové divize. Její družka byla o něco vyšší a rychlost jí na první pohled nedělala problém, zato s udržením rytmu byla na štíru. Pokukovala po té vlevo a snažila se odkrýt problém rukonožní

synchronizace. Kam jde levá ruka, když vykračuje levá noha? Jde taky dopředu, nebo má počkat na pravou nohu? Napravo od ní plul na gravomobilní platformě objemný kufr. Ten žádné problémy neměl. Inu, kufr, co byste od něho chtěli.

Podívali jsme se s Dědkem na sebe.

Máme tu čest setkat se s kyboetickou analytičkou Perlou. No ovšem, tahle významná aktivistka Lunárního skřítky musí mít při odletu doprovod, nějakou asistenturu. Bylo mi jasné, která z nich je Perla a kdo doprovod. Perla se stará o etiku, doprovod má v referátu kufr.

Pochodovaly přes plochu. Ta vyšší konečně chytila rytmus a docela ji mrzelo, že se její rytmizovaná družka zastavila před žlutou čarou. Rozhodilo ji to, udělala ještě malý půlkrok a čáru překročila. Pak se zařadila a kufr poklesl na plochu.

Kývl jsem na Dědka, že by bylo dobré spolucestujícího uvítat. Vyšli jsme naproti a Tim s gonchangem zůstali u plošnice. Pozdravil jsem obě. Tak je to u nás zařízeno. Na řeči jsem já a Dědek tiše stojí stranou, pozoruje, analyzuje a dává doporučení. Je to kyborg. Mluvení mu moc nejde, zato přemýšlením to vynahradí.

„Jmenuju se Nedomý, říkají mi Kuba. Tohle je můj společník Kazimír Prus. Poletíme spolu na Ultimus, paní Perlo.“

„Ovšem,“ řekla. Měl to být pozdrav? Pak si všimla robota u vchodu do plošnice. „Co má tohle znamenat?“

„Zůstal na svém stanovišti. Řídí kontrolora,“ pokrčil jsem ramenou. Plecháč komanduje masáka, to je dnes normální. To mě jen tak napadlo, nahlas jsem to neřekl. Kvůli slovu plecháč bych mohl jet na Ultimus ne jako starožitník, ale jako mukl.

„To je v pořádku. Ale ten nápis!“

„Patří k jejich výbavě. NZU, to znamená...“

„Moc dobře vím, co znamená NZU, pane Nedomý! Jak to, že autonomní entita má na sobě namalovaný nápis? Jako kdyby to

byl cejch na dobytčeti! Vy si myslíte, že je to bezduchý kus železa? Nějaký předmět?“

„To by mě ve snu nenapadlo, madam. Je to bytost, která si zasluhuje naši úctu a respekt.“

Dávno jsem se naučil s těmi lidmi mluvit. Hádky se nevyplácejí. Zchladíte si žáhu, a víc se od dohadování čekat nedá. Pro vás je taková hádka jednorázové povyražení, kdežto pro ně je to epizoda války, kterou jsou schopni vést libovolně dlouho. Třeba tak, že uspořádají před krámem řetězovou demonstraci. Žádný zákazník nevstoupí rád do obchodu, kde hned u vchodu vyfasuje označení robofob.

Snazil jsem se o přívětivý úsměv.

„Až přiletíme na Ultimus, můžete tenhle problém otevřít. Oni je tam asi mají takhle pomalované všechny, že?“ obrátil jsem se na Tima.

„Úplně všechny. Mají na sobě i čísla,“ řekl technik.

Perla se podívala na společníci. Vypadalo to, že ji tím vybědla k řeči.

Společnice sebou trhla, otevřela pusou, pak ji zase zavřela, načež vyhrkla:

„Podíváme se na to.“

Ono to mluví, podivil jsem se. A ještě něco mě překvapilo. Jak to ta osoba myslí, že se na to podíváme? Při kontrole robot řekl, že poletím já s Dědkem a aktivistka Perla. O doprovodu nebyla řeč. No co, tohle není moje starost. Měl bych navázat lidský kontakt, když už poletíme společně. Nepotřebuju žádné konflikty. Usmál jsem se.

„Poletíme společně. Můžu se vás zeptat na jméno?“

„Perla,“ odpověděla.

„Jen tak, Perla?“

„Co má ta otázka znamenat?“

„Napadlo mě, jestli je to jméno nebo příjmení. Třeba Monika Perla. Kamila Perla. Nebo Perla Johanson. Perla Wolf.“

Teď už měla nos špičatý a místo očí škvírky. Také ta druhá zvedla hlavu. Pohled měla stejný, škvírkatý.

„Perla vám nestačí?“

„Mně určitě, když stačí vám.“

„Z tónu otázky ale cítím, že vám jméno Perla připadá jako něco méněcenného.“

„Kdepak, já se jen ptal, to je všechno.“

„Kdybych se jmenovala Perla Wolf, zeptal byste se, jestli jen tak Perla Wolf?“

„Poslyšte, má smysl se o tom bavit? Jmenujete se Perla a tím to hasne. Proč z toho dělat vědu?“

„Zpochybnil jste identifikační vazbu jména na osobnostní identitu.“

„A kdyby to tak opravdu bylo, tak co?“

„Jak to myslíte?“

„Dejme tomu, že je mi vaše identifikační vazba ukradená a osobnostní identitu si můžete strčit mezi dva chleby.“

„Hu,“ ozval se Dědek Čuchák, tentokrát v komlinku, v pojítku, které máme vestavěné do lebeční kosti, hned za levým uchem. „*Nedráždi ji. Nech ji vypovídat. Začal jsi dobře, tak v tom pokračuj. Pamatuj na strategii kooperace.*“

„*Jenže ona mě sere, Dědku.*“

„*Jsmo expertní tým. Dostaneme zapláceno a bokem uděláme kšeft jako víno. Ta ženská je nebezpečná. Když budeš pokračovat, přijdeme o kšeft, a ještě nás ta megera připraví o licenci.*“

Dědek měl pravdu. Zabředl jsem do zbytečné hádky s fanatičkou práv robotů.

Podívaly se na sebe a pak ke mně naráz otočily hlavu. Byl to podobný ptačí pohyb, jakým se vyznačoval gonchang.

„To je velmi vážné a je z toho třeba vyvodit důsledky,“ řekla Perla a ta druhá přikývla. „Vztah k identitě je fundamentální věc. Mluví z vás latentní identofobie, a to je hrubá osobnostní vada. Společnost by se měla před lidmi, jako jste vy, chránit! Jste potenciální hrozba, pane Nedomý!“

Tim zakašlal. Obě se na něho přísně ohlédly.

„Předletová kontrola skončila, madam,“ řekl jim.

„Výborně. Proč mě tady necháváte čekat?“

Vykročila, její družka se snažila zachytit rytmus a kufr se neprodleně vydal za nimi.

„Počkejte,“ volal za nimi Tim Gabor. „Chtěl jsem upozornit, že...“

Šly dál a zastavily se až u gonchanga. Nevrlé si prohlížely nápis na jeho hrudi a pak na sebe dělaly obličej, že tohle opravdu je vrchol. Takovému projevu robofobie je třeba neprodleně učinit přítrž.

„Transportér schopen letu,“ hlásil gonchang. „Lze zahájit nástup.“

„Já bych s tím ještě počkal,“ ozval se Tim.

„Co tím chcete říct?“

„Jenom mám takovej blbej pocit,“ řekl tiše Tim. Perla to slyšela.

„Vy zpochybňujete dobrozdání?“ houkla na něho. „Nadřazujete nějaké...“ dala najevo, že hledá sprosté slovo, „... pocity nad konkrétním a jasným myšlením autonomní entity?“

„To ne. Jenom se mi nelíbí dvojka, a na trojku bych taky moc nevsázel.“

„Jaká dvojka? Co je to dvojka?“ zeptala se družka aktivistky Perly.

„Motor číslo dva, madam,“ vysvětloval Tim. „Transportér má čtyři Miagiho gravitační motory. Tenhle motor je tak trochu živá bytost. Není to raketa nebo turbína. Tam se dalo všechno spočítat. Ale u téhle gravitechniky na fluidním principu...“

Mluvil k vyčouhlé mrkající dívčině a Perla vedle ní zelenala vzteky, když to slyšela.

„Rozumím tedy dobře, že podle vás autonomní jednotka není schopná rozpoznat hrozící závadu dvou motorů ze čtyř. Vy jí přisuzujete padesátiprocentní chybovost,“ syčela. „To jsou tedy pěkné pořádky. Na Ultimu pomalují autonomní entitu ponižujícími nápisy a pak přijde nějaký...“

„Člověk,“ doplnil jsem ji.

„Ano, člověk, a mate nás svými dojmy a představami.“

„Možná, Perlo, by bylo dobré zvážit dobrozdání pana technika, i když je to jenom člověk. Někdy je tušení podloženo zkušenostmi a taky schopností analyzovat...“

„Nic se nevyrovná analytické schopnosti autonomních entit,“ trvala na svém Perla.

„Jak bych vysvětlila na oddělení, že jsem odložila cestu do Ultimu na základě dobrozdání nějakého...“

„... člověka,“ znovu jsem nabídl sprosté slovo.

„*Nech toho, povídám,*“ pokáral mě Dědek v komlinku. „*Ne-dráždi ji!*“

„Dobře. Poletíme,“ řekl jsem. Dědek mě pořádně naštvál. Co když má Tim pravdu a ta ploštice je nebezpečná šunka?

„Jak myslíš,“ pokrčil rameny Tim. „Já bych tam ale nelez.“

„V jakém stavu je transportér?“ obrátila se Perla přímo na robota, aby dala najevo, že se nehodlá s nějakým, s odpuštěním, člověkem bavit.

„Transportér je připraven k letu v rámci normy,“ řekl robot.

„Na co tedy čekáme?“

Podíval jsem se na Tima.

Naklonil se ke mně.

„Kubo, vykašli se na to. Řeknu ti to na rovinu. Ta kraksna tam nedoletí.“

Váhal jsem. Kšeft je kšeft, ale tohle byl let na odvrácenou stranu Měsíce. Tam nejsou diagnostické majáky a nikde ani žádný šeltr, kam bychom zapluli v nouzovém režimu, kdyby došlo k nejhoršímu.

„Mohli byste letět příštím pendlem,“ řekl Tim. „Určitě pošlou lepší stroj.“

„Nechcete si to rozmyslet, Perlo?“ zeptal jsem se. „Organizace Lunární skřítek má velkou váhu. Podejte stížnost a uvidíte, že pro nás ještě dnes pošlou lepší mašinu.“

„Jsem zvyklá na práci v terénu. O pohodlí nestojím, jde mi o věc. Doufám, že pánové Nedomý & Prus také snesou nějaké to nepohodlí.“

„Tak co?“ zeptal se mě Tim.

„Můžete zůstat v Arkádii,“ řekla nám Perla. „Já se odradit ne-nechám. Mám mnoho úkolů.“

Uvědomil jsem si, že tuhle osobu nesmím pustit z očí. Odletí na Ultimus, namydlí mi schody a já se tam už nikdy nedostanu. Nejde jenom o honorář za expertízu. Jde také o unikátní exponáty, které tam můžu získat.

Přece nepřijdu o kšeft jen proto, že se mi nelíbí jedna pitomá ploštica.

„Nedá se nic dělat. Já tam musím.“

Tim se na mě díval s výrazem hluboké lítosti.

Čekal jsem, že se teď Perla se svou družkou rozloučí a poletíme. Jenže ke gonchangovi přistoupily obě a sladěným pohybem mu otevřely info. Potom asistentka pokynula kufru, ten se vznesl, zaplul do ploštica a ona pak za ním nastoupila.

Perla se chystala za ní.

„Ale...“ začal jsem.

Obrátila se ke mně.

„Máte nějaký problém, pane Nedomý?“

„Myslel jsem, že poletíte sama.“

„Letím sama.“

„Vždyť přece...“ ukázal jsem na dveře, kterými před chvílí proklouzla její družka.

„Copak jste ještě nepochopil, že jsem altera?“ houkla na mě tak hrozivě, že nezbývalo než kývnout Timovi na pozdrav a nastoupit za ní.

Ty dvě jsou altera. Můj bože, altera. Tohle mi ještě chybělo.

2

DWARFŮV TEST

Co je to statut altery?

To se dají dva dohromady a cítí se jako jedna bytost. Vyhlásí, že jsou altera, a jdou na úřad. Tam je nevyhodí, natož aby je poslali do blbince. Na to jsou dnes zákony. Úřad bere alteru jako jednu osobu a vystaví všechny dokumenty, takže jedna i druhá část se může vykázat jako jedinec. Kdo může být altera? To je různé. Chlap a ženská. Dva chlapi. Dvě ženské. Manželství? Zastaralá instituce, dokonce zavrženíhodná, protože předpokládá kvazi-majetnické vztahy jedné bytosti s druhou. Institut manželství dlužno zrušit, a možná by se dokonce dalo uvažovat o trestnosti, jelikož jde o jasnou krádež identity.

Altera, to je splynutí, sjednocení, ztotožnění, vzájemné odevzdání bez výhrad. Plnohodnotnou alteru mohly podle nejnovější verze občanského zákoníku vytvořit i tři bytosti, čtyři nebo pět, nicméně praxe znala altery dvoučlenné. Ty vícečlenné obvykle nepřežily kocovinu po vypité flašce koňaku. Životnost dvoučlenných alter se počítala na týdny, nejdéle na měsíce.

Takže Perla a ta druhá jsou dohromady altera.

Ploštica není žádný luxus, ani když je to nový kus. Bývalo to ale horší. Za mých časů, když jsem přišel na Lunu jako mladý havíř, to bývala otevřená platforma a létalo se na ní převážně nastojato, samozřejmě v hermákách, tedy ve skafandru. Po tom se mi opravdu nestýská, teď už mají ploštica normální kabinu a sedí se v nich.

Tohle byl vylítaný hadr. Sedadla měla prosezená až na kostru a plast na mnoha místech popraskal. Podlahu kryl prošlapaný běhoun. Žádná okna, jen orvané obrazovky vnějšího pohledu. Měly barvu spodního prádla vypraného na osmdesát. Vyšeptalé lumifory na stropě svítily tak ze dvou třetin. Pět křesel na jedné straně, pět na druhé, vybavené automatickými pásy pro případ nouze. Nad každým byla schránka pro hermáky, stačilo sáhnout, a skafandr by vypadl. Vzadu byla nika pro doprovodného robota, vpředu panel pro ruční řízení, kdyby se stalo něco nepravděpodobného a přestala fungovat automatika. Vzduch čpěl tou hnusnou umělou čistotou, kdy kolem mě nebylo nic než předpisově dokonalá směs dusíku, kyslíku, argonu a oxidu uhličitého, a nepochybuju, že i na vzácné plyny je pamatováno. Ta chemická čistota smrdí. Já ji tedy nesnáším odjakživa, a dnes tuplem.

Co jiného se dalo čekat od pendlu určeného pro transport mukulů do vyhlášeného kriminálu na odvrácené straně Luny?

Sedli jsme si s Dědkem na křesla v levé řadě ve směru letu, pěkně dozadu. Obě aktivistky se usadily na prvním a druhém sedadle pravé řady, blízko panelu. Kufr poslaly dozadu ke stanovišti doprovodného robota a daly si záležet, aby se nedotýkal mé tašky.

Posadily se od nás nejdál, jak to ve stíněném prostoru plošnice bylo možné. Kapsy jejich kombinéz vypadaly, že jsou prázdné. Proč mají tolik kapes, když v nich nic nenosí? Možná chtěly, aby je ty kapsy opticky zvětšovaly, byly opravdu velmi hubené. Perla upřela šedé oči na flekatou stěnu Plošnice. Pravá se dívala na podlahu.

Pozoroval jsem je, jak si tam sedí ve stejné póze s rukama na kolenou. Kapsy měly určitě prázdné. Za jak dlouho by poznaly, kdybych jim do některé něco schoval?

Jsou altera, podvojná bytost. Zajímalo mě, jak dlouho asi jsou pohromadě? Podle toho se dalo odhadnout, jakou mají budoucnost.

Hned jsem se v duchu okřikl. Dědek má pravdu. Nebudu se o ně starat. Kšeft, to je můj jediný zájem, a nějaká altera mi můžou být ukradená. Nicméně z čistě praktických důvodů jsem si je musel nějak označit, otaxovat.

Říkají si Perla, jen tak, Perla beze všeho. Pomyslel jsem si, že Perla bude ta, která komanduje, kdežto ta druhá, od hlídání kufru, je Perlička.

Perla měla oválnou tvář s pevnou bradou a rovným nosem. Když ke mně mluvila, šedé oči se na mě dívaly klidně, možná až pohrdavě. Ústa měla malá, trochu sevřená, s koutky mírně svěšenými. Vlasy si sčesala dozadu, odkrývaly vysoké rovné čelo. Všiml jsem si malých jizev na skráních a na krku za ušima. Uvnitř tedy měla implantáty. Podíval jsem se jí na ruce. Pod pokožkou se jí modraly kabely. Tahle ženská byla nabitá elektronikou. Dědek Čuchák, můj přítel a společník, takto kyborg kyborgácká, napůl člověk a napůl robot, by si s ní mohl rozumět.

Ta druhá, Perlička, byla spíš tmavý typ. Měla hnědé vlasy a hnědé oči. Vlasy si nechala zastříhnout stejně jako Perla, jen s tím rozdílem, že si je vpředu česala do ofiny, která jí končila na šířku palce nad úzkým tmavým obočím. Tmavohnědé oči jí trochu vystupovaly a malý nos měla zakončený jakousi bambulkou. S nosem natřeným krémem na boty by mohla na maškarních večírcích dělat veselého pejska. Ústa neměla žádný určitý tvar. Zdálo se, že se každou chvíli nakrabatí do grimasy pláče. Pak by se jí roztřásla bradička. Ta se trochu chvěla pořád, aby na ten pláč byla připravená.

Ohlédl jsem se na Dědka. Seděl a upřeně se na ně díval. Kyborgovy oči vypadají docela lidsky, uvnitř ale mají jiný hardware.

Dědek dokáže obsáhnout desetkrát větší rozsah spektra než člověk. A řídicí jednotka v jeho hlavě zpracuje data stokrát líp než člověk. Stokrát? To je jen takové rčení. Skutečný rozdíl by nedokázal spočítat nikdo.

„*Co na ně říkáš?*“ zeptal jsem se ho komlinkem.

„*Ta menší má v sobě implantáty.*“

„*Všiml jsem si. Na úrovni kyborga?*“ podivil jsem se.

„*Ne úplně. Určitě je ale schopná přímé komunikace s fluidními řídicími jednotkami.*“

„No teda,“ řekl jsem nahlas.

„Cože?“ zeptala se Perla.

Nemohl jsem jí vysvětlit, že je to něco takového, jako když Dědek řekne „hu“.

„Jen si myslím, že bychom už mohli odstartovat.“

„Pokyn ke startu je plně v kompetenci řídicího přepravy,“ odpověděla mi.

Otevřenými dveřmi doléhaly nejasné zvuky.

„*Tim Gabor se pokouší let zrušit,*“ řekl mi Dědek komlinkem.

Vidí i slyší líp než kdokoli jiný a cokoli jiného.

„*Neměli bychom vypadnout?*“

„*Plošnice dokáže doletět na odvrát i s jedním funkčním motorem.*“

Tim venku zmlkl. Gonchang nastoupil a vklouzl do své niky.

Vzápětí syntetický hlas oznámil, že do startu zbývá patnáct vteřin. Dveře se zabouchly. Automat zapnul všechny čtyři Miagiho motory, plošnice se začala protivně třást, jak to dělá vždycky, než motory zvládnou pouta gravitace. Po nějaké době se třást přestala, trhla sebou, zakymácela se a nasadila směr Ultimus.

Perla se přestala starat o osobnostní integritu autonomní entity, otevřela doširoka oči a olízla si rty. Perlička zařala prsty do sedačky.

Stroj právě v tu chvíli proletěl propustí doku a ocitl se na mraze, ve vzduchoprázdnu. Není to příjemný pocit ani pro starého

šutráka, jako jsem já. Tyhle dívčiny možná někdy pendlovaly dráhou mezi Arkádií a Alhambrou, a to je luxusní cestování. Radosti poskakování nad lunárním povrchem asi nepoznaly.

Start nebyl nic příjemného. Stroj stoupal, škubal sebou, všechno v něm vrzalo, jako by se měl co chvíli rozsypat. Harcování v plošticích není žádný med. A tentokrát to bylo s velkou dávkou pepře. Perla byla celá zelená, tedy, hráškovou barvu měly obě. Automatika chvilku čekala na povolení k volnému letu, pak sebou ta rachotina naposledy trhla, agregáty zabraly a vyrazili jsme k odvratu. Měl jsem dojem, že se stroj kymácí. Tim se zmiňoval o dvojce, ta byla vpravo vpředu. Miagiho motory měly v sobě dost inteligence na to, aby se vzájemně doplňovaly a nahrazovaly. Nic bych nedal za to, že dvojka je v posledním tažení.

Kdyby bylo po mém, vracel bych se teď taxíkem domů, anebo spíš na skleničku do Modré laguny ke své drahé přítelkyni Su Wang-li. To on, Dědek, zavinil, že tu teď sedíme a klepeme se ve starém křápu.

Nezdálo se, že by ho něco znepokojovalo. Seděl s rukama položenýma na karbonitových kolenou a nespouštěl dvojici z očí.

„*Perla a Perlička...*“, ozval se v komlinku.

„*Co je s nimi?*“

„*Perla komunikuje s gonchangem. Přímá vazba. Přímé řízení.*“

„*Až tak?*“

„*Pokusila se ovládnout i mě. Nedokáže se ale spárovat. Jede jenom v systému fluidní inteligence. Jsem mimo dosah. Moje řídicí jednotka je kvantová.*“

„*Víš to jistě, že se chtěla napojit?*“

„*Zase ty tvoje zbytečné otázky,*“ odpověděl. Všechno, co Dědek ví, je jisté. A teď, po repasi u doktora Kurze, to platí tuplem. Buď ví, nebo neví, anebo určí míru pravděpodobnosti.

„*Ona je tedy opravdu kyborg.*“

„*Ne úplně. Něco napůl.*“

„*Co ta druhá?*“

„*Bez podpory.*“ Myslel tím podporu kybo zařízení. I v komlinku to znělo trochu pohrdavě.

„*Proč ji s sebou tahá? Aby jí nosila kufr? Ten se nosí sám.*“

„*Viděl jsi, co mají na sobě?*“

„*Hadry s kapsami.*“

„*Perla má standardní látku, kdežto Perlička aktivní.*“

Aha, to je ten rozdíl. Aktivní látka je ta, která podle potřeby chladí nebo hřeje, pořád se stará, analyzuje každý pšouk a o výsledku podává zprávu na diagnostické středisko. Pěkně drahá věčička.

„*Převzala od Perly gesta a mimiku. Do jisté míry. Zůstal základ.*“

„*Dá se analyzovat?*“

„*Je z bohaté rodiny. Měkká jako hadřík na optiku. Zato Perla je z tuhého těsta. Musela se dlouho protloukat, až pak prorazila.*“

„*Proč se tvrdá, schopná ženská spojila s bohatým mazánkem?*“

„*Opravdu je to záhada?*“ odpověděl Dědek Čuchák. „*Přitažlivost finanční mohutnosti.*“

Trvalo dobře dvacet minut, než se obě cestovatelky vzpamatovaly a do tváří se jim vrátila barva živoucích bytostí. Když se jim ulevilo, možná nastala ta správná chvíle, abych navázal hřejivé lidské vztahy.

„Slečno Perlo... nebo paní Perlo?“

„Prostě Perlo,“ řekla.

„Omlouvám se vám. Nechtěl jsem se dotknout vaší identifičnické vazby.“

Pohlédla mi do očí.

„Aby bylo mezi námi jasno, pane Nedomý. Víte, kdo jsem, a já vím, kdo jste vy dva. Máte odbornost znalce kvantové inteligence a já ji musím respektovat.“

Perlička přikyvovala, že také respektuje.

Respektuje moji odbornost. Vztahy se možná ještě neohřívají, ale snad už rozmrzají.

„Obrátili se na naši firmu, abychom jim pomohli řešit kolizní situace při demontáži vyřazené techniky. Dochází ke kritickým stavům. Demontáž a následná recyklace je nebezpečná jak pro lidi, tak pro...“

Už jsem málem řekl, že pro roboty.

„Hu,“ ozval se Dědek.

„Pro autonomní bytosti. Víte, že podle statistik mají kolize fatální důsledky pro autonomní jednotky třikrát častěji než pro lidi?“

„To je jeden z důvodů, proč na Ultimus letím,“ odpověděla Perla.

„Naše zájmy a cíle jsou tedy společné. Věřím, že budeme spolupracovat.“

„Nic mi nenamlouvejte, pane Nedomý. Je mi jasné, že chcete využít příležitosti a letíte na Ultimus, abyste tam získal vyřazené kvantové jednotky a mohl je se ziskem prodat v tom svém starožitnictví.“ Dala si záležet, aby to vyznělo pohrdavě.

„Má to i jiný rozměr, Perlo, než pouhý zisk. Jednotky s kvantovou inteligencí jsou naše kulturní dědictví. Zaslouží oživení a návrat do společnosti. Budu šťastný, když se mi podaří...“

„Řeknu to jinak, pane Nedomý, a budu mluvit upřímně, bez obalu. Jinak to nedovedu, chápete? Vaše snahy vystupovat jako idealistický ochránce kulturního dědictví jsou směšné. Skutečnost je jiná. Vy dva jste novodobí otrokáři. Naše organizace kontrolovala váš podnik šestkrát. Ve dvou případech vás zachránila od postihu jen manipulace s důkazy a benevolence policejního orgánu.“

Ten policejní orgán je Mantella, pomyslel jsem si.

„Pohlížíte na autonomní entity jako na věci a zacházíte s nimi jako se železem. Nemáte v sobě ani cit, ani slušnost. Jste lhotejný požitkář, kterému jde jenom o zisk.“

Ohlédl jsem se po gonchangovi. Z toho žádný zisk nebude. Stál ve své nice, kolena poněkud pokleslá, a v podpaží měl opěrky. Prostě si tam hověl a ničeho si nevšímal. Zato ona si mého pohledu všimla.

„Musí stát v koutě. Ano, to je jeden z mnoha příkladů ponížení. Jen si nemyslete, pane Nedomý. Doba humokracie skončí dřív, než byste čekal. Brzy přijde den, kdy entity zvednou hlavu a půjdou dál s námi, s lidmi, ruku v ruce vstříc trvale udržitelné harmonii. Víte co, pane Nedomý? Možná si myslíte, že mi vadí představa, že se entity starají o násilníky a vrahy, kteří lidem vystřelují oči z hlavy. Budete se divit. Vůbec ne. Neplete si pojmy. Emoce, to není slabost. Obsahuje i tvrdost. Možná že nové samostatné entity navodí harmonické vztahy lépe, než by toho byly schopné ty staré, zatížené balastem zákonů robotiky. Tak je to, pane Nedomý. I s vašimi vrahy dokáží samostatné entity žít harmonicky. Proto jedu na Ultimus s historickým posláním. Víím, že možná právě na Ultimu nové sebevědomé entity poprvé pochopí, že jim patří budoucnost a dny humokracie končí. Trvale udržitelná harmonie ji nahradí dřív, než si dokážete představit.“

Zatímco mě masírovala, její kamarádka Perlička přikyvovala, jak je s ní zajedno. Tedy, kamarádka. Jsou altera. Jedna entita.

Jsi starožitník a jedeš za kšeftem, připomněl jsem si. Starej se o své. Tahle ženská by ti mohla zkomplikovat život, opakoval jsem si. Mohla by žvanit do výběru kusů.

„Budoucnost je v budoucnosti, teď jsme v přítomnosti. Říkala jste, že budete mapovat terén.“

„Ano. Životní podmínky entit. A samozřejmě i entity jako takové.“

„Klasifikace stupňů volnosti bude složitá. Jakou metodiku měření použijete?“

„Jak to myslíte?“

Moc dobře věděla, na co se ptám. Umělá inteligence je široký pojem. Začíná někde u žehličky, která ví, jestli leží na kalhotách nebo košili, a končí u skládání básní v duchu zenového buddhismu. Měří se stupni volnosti. O nich se ustavičně debatuje. Mě jako starožitníka se to týká bezprostředně. Kdyby se limit měl dostat někam pod pětku, zasáhl by roboty od roku výroby šedesát nahoru. A to už je popotávané zboží. Jaký metr použije tahle semetrika?

„Já ještě pamatuju Turingův test,“ nahodil jsem udičku. Po tváři jí přejela vlna nevole. Turingův test, pozůstatek robotického starověku! „Taky se používal Cognitor, to ale byla komerční záležitost. Naše firma používá IQ-tester. Necháváme ho kalibrovat každé tři měsíce,“ dodal jsem rychle, když jsem viděl, jak se tváří.

„Něco tak primitivního,“ řekla nevrle. „Lunární skřítek je absolutně a bezvýhradně proti používání IQ-testeru, protože je zaměřený výlučně na kognitivní stránku osobnosti autonomní entity. Naprosto opomíjí stránku citovou.“

Měl jsem na jazyku, že roboti s kvantovou inteligencí žádnou citovou stránku nemají a jiní nás ve starožitnictví nezajímají, ale pak už bych s těmi megerami nevydržel. Prohlásily by mě za robofoba a po přiletu by mě nechaly rovnou zavřít. Nicméně jejich metodika by mě moc zajímala. Jakmile ji znáte, snadno najdete způsob, jak měření obejít. Lunární skřítek vymýšlí další a další novoty. Až si budu ve šrotáku vybírat zboží, mohly by mi zkomplikovat život.

„My používáme Dwarfův test,“ ozvala se Perlička. Dostala se konečně ke slovu a trochu se osmělila.

„Jak funguje?“

Samozřejmě že jsem ho znal, ale chtěl jsem ji trochu potrápit. Pořádně znejistěla.

„No, Dwarfův test testuje. Ano. On se napojí a pak se tím měří.“

Perla zakašlala a Perlička se na ni plaše ohlédla. Perla navázala:

„Běžné inteligenční testery znáte, pane Nedomý. A vím, že až moc dobře. Zneužíváte toho, že jsou hrubé. Měří jen pár základních parametrů kognitivního charakteru. Tahle kognice! To je nejhorší zdroj frustrace autonomních entit. Každý se zajímá o kappabyty paměti, ale jak se entita cítí, o to se nestará nikdo. My ale disponujeme nejnovější verzí Dwarfova testu. Má o dvánáct řádů jemnější škálování než předchozí verze, takže je schopen kombinovat kognitivní kapacitu s emočním rozsahem, a nalezne prvky inteligence i tam, kde je tradiční tester bezmocný. Jistě bychom ji našli i v řídicí jednotce našeho transportéru.“

„Tam bude spíš neinteligence než inteligence.“

„Možná byste se divil!“ zase se ozvala Perlička.

Perla netrpělivě šklubla hlavou a Perlička sklapla.

Dědek Čuchák se svými měřáky, sluchadly a koukači byl s úsudkem hotový hned.

„*Perlička jde Perle pořádně na nervy. Vztahy v této podvojně bytosti jsou značně asymetrické,*“ ozval se mi v komlinku.

„*Pročpak Perla s sebou tu hloupou nánu tahá? Chápu, že chudák hloupá Perlička disponuje pořádným kontem, nejspíš svého otce. Co z toho ale bude Perla mít na Ultimu?*“

„*Něco chystá. Komunikuje s gonchangem v šifrovaném režimu.*“

Podivil jsem se.

„*Copak nedokážeš prolomit nějakou pitomou šifru?*“

Dědek potřásl nevrle hlavou.

„*Dělám, co můžu. Neryj do ní a připrav se radši na nejhorší.*“

„O spolehlivosti Dwarfova testu nepochybuji,“ odpověděl jsem Perličce. „Je dobře, že máte tak výkonný nástroj. Pomůže vám na Ultimu mapovat a plánovat strategie.“

Napadlo mě, kdepak asi mají ten svůj měřák schovaný. Nejspíš v kufru.

„Jak vidím, pane Nedomý,“ řekla mi Perla, „neberete moje slova dostatečně vážně.“ Vida, dokáže pochopit ironii.

„Mýlíte se, Perlo! Mám jen takový nešťastný způsob vyjadřování. Opravdu jsem plně přesvědčený, že Dwarfův test je vynikající.“

„Člověka vašeho typu přesvědčí jen praxe,“ řekla Perla.

„*A je to tedy,*“ ozval se Dědek.

Vstala a volným krokem šla dopředu k velkému panelu palubního počítače na čelní stěně.

„Nemusíte mě přesvědčovat. Věřím, že Dwarfův test funguje skvěle.“

Pokračovala k panelu. Za ním je řídicí centrum plošnice a pro krajní nouzi i ruční ovládání.

„Perlo, letíme v pustině ve stroji, který má opravdu jaksepatří nalítáno,“ naléhal jsem. „Pan technik nás varoval. Zásahy do řídicí jednotky ničemu nepomohou. Máme tu sice záchranné zařízení, aspoň doufám, ale... vraťte se na své místo, prosím.“

„*Jdi po ní, Kubo,*“ ozval se Dědek. „*Hned!*“

Bylo pozdě. Z opěradla vyjely bezpečnostní pásy a přitáhly mě a Dědka ke křeslům.

Do toho se ozval syntetický hlas.

„Blížíme se k oblasti gravitační anomálie. Očekávejte výrazné zneklidnění letu.“

„*To říká on, gonchang,*“ připomněl mi Dědek.

Škubal jsem pásy. Věděl jsem, že je to zbytečné, ale aspoň jsem si vybil zlost.

„Nemusíte se ničeho bát,“ uklidňovala mě Perlička. „Vím, co dělám.“ Seděla na sedačce a obdivně sledovala Perlu očima. Vím, co dělám, no ovšem, jsou altera, jedna osobnost. Co dělá jedna, koná i druhá. „Víte, pane Nedomý, všichni pracovníci Lunárního skřítky prošli školením na simulátorech. Každý z nás dostal kromě jiného také osvědčení ke komunikaci a ovládnání automatických, semiautomatických a autonomních systémů včetně dopravních prostředků. Mohu se pochlubit, že jsem získala diplom s modrým proužkem. To je opravdu vysoké ocenění, jak jistě víte.“

Takto repetila a pomrkávala hnědýma očima. Neposlouchal jsem ji. Báł jsem se, že Perla ten svůj pitomý nápad uskuteční.

„Slyšela jste? Začne to s námi házet. Vraťte se na místo, Perlo, slyšíte...“

„Je to hra, Kubo. Ale pokračuj. Nadávej jí. Bude to přesvědčivé.“

„Moc vám k diplomu blahopřeju a doufám, že ho máte doma za rámečkem!“ řval jsem na ni.

„Tak je to správné. Jen přidej,“ radil Dědek.

„Dwarfův test jste měla provozovat, dokud jsme byli před propustí. Ne venku na mraze. Tedy ve vzduchoprázdnu.“

Plošnice v tu chvíli vletěla do další gravitační anomálie a rozkymácěla se. Perla nedbala a houpavým krokem se blížila k panelu. Zvedla ruce a teď jsem poprvé viděl její dlaně i spodní části prstů. V šeru kabiny se zaleskly konektory. Dědek měl s implantáty pravdu. Jako vždycky.

„Jste v mých očích otrokář, pane Nedomý. Nepřipustím, abyste ublížil jakékoli entitě, ve které je aspoň jiskra emoce. Dwarfův test ji spolehlivě odhalí. Orgány správy obcházejí dohody o volných právech automatů. V laboratorních podmínkách je všechno v pořádku. Ale venku v terénu, při zatížení? Tam se teprve projeví, co všechno ti povedení pánové do umělé inteligence naložili

a co od ní vyžadují! Jistě souhlasíte s tezí, že tento stroj je řízen hybridním UI modulem. Nemá čistou fluidní inteligenci, ale už to není ani čistě kvantové zařízení.“

„Poslyšte, Perlo, tohle je starý hadr. Něco jako autobus. Má inteligenci žehličky.“

„Nepodceňujte žehličky, pane Nedomý. I ty mají osobnost a zasluhují respekt. Každý inteligentní stroj je vybavený vědomím, a svědomí je jeho neoddelitelnou součástí. Jako takový je potenciálním klientem Lunárního skřítky a já mám povinnost se o něho postarat. V první řadě s ním musím navázat komunikaci.“

Přes všechno kymácení dorazila až ke krytu v přední stěně. Perlička se držela sedadla a sledovala každý její krok.

„Nesahejte na to, Perlo. Říkám vám, že tohle je primitivní automat a prvky komunikace mu chybí.“

Perla otevřela kryt a sklonila se nad konektorovým panelem. Přiložila k němu pravou dlaň. Pak se ke mně obrátila.

„Tušila jsem to. Typický příklad kolize úrovně aktivity a stupně volnosti. Tahle jednotka má stupeň volnosti jedenáct. Má vysoký stupeň a hned po přiletu podám stížnost, že takovou entitu správa NZU nutí k činnosti tak primitivní, jako je řízení transportéru. K takové aktivitě stačí stupeň volnosti čtyři. Můj ty bože, jak strašné utrpení se skrývá pod tímto panelem!“

Znovu se obrátila k panelu.

„Co chcete dělat?“ vykřikl jsem.

„*Vyvolat havarijní situaci, to je přece jasné, Kubo,*“ komentoval Dědek.

Dívala se na mě. Koutky úst jí vyjely vzhůru. Kdyby to byla jiná ústa v jiném obličejí, dalo by se to považovat za náznak úsměvu. Šedé oči ale měly vřelost sněhové vločky.

„Přerušuji utrpení. Nic krásnějšího není,“ odpověděla.

Plošnice se zhoupla a setrvačnost ji hodila vpřed. Perla dopadla oběma rukama na panel. Kryt se uvolnil a zůstal viset jenom na jednom závěsu. Při každém zhoupnutí stroje se kýval ze strany na stranu.

„*Havarijní situace je tady,*“ do toho Dědek. „*Zachovej klid. Je řízená.*“

Jak to může vědět, blesklo mi hlavou, ale na dotaz po komlinku jsem se nezmohl. V bídném osvětlení kabiny se zableskly kontakty kabelů vysokého napětí. Leknutí mi vrazilo žaludek někam nahoru do krku.

„*Přijde výpadek servisního obvodu. Až ti řeknu, skoč. Tři... dva... jedna... teď!*“

Spona bezpečnostních pásů se rozskočila. Zahlédl jsem, že pásy spadly i z Dědka. To ale nebyl žádný atlet a bojové exhibice vždycky nechával na mně. Sám se chytil oběma rukama sedačky. Vyrázil jsem, jenže v tom okamžiku se plošnice zase zhoupla a já upadl. Hrabal sem se na nohy a sledoval Perlu, jak padá, klouže nohama, tápe kolem sebe a dlaně se jí nezadržitelně sunou ke svorkovnici.

Podařilo se mi vstát, jenže další zhoupnutí mě hodilo dozadu ke gonchangovi. Uvědomil jsem si, že jsme prudce změnili kurz. Opravdu nebyl čas na to, abych si tím lámal hlavu. Jenom jsem sledoval, jak se té holce podařilo zaklesnout dva prsty do mezery v rámu svorkovnice. Ještě mě napadlo, že by diplom s modrým proužkem mohla použít jako izolaci. To by ho ovšem musela mít po ruce, a ne doma za rámečkem. Stroj se opět zhoupł. Rozpoznal jsem změnu v hluku.

„*Asi to taky slyšíš,*“ ozval se Dědek nesnesitelně klidným způsobem. „*Tím Gabor to odhadl přesně. Teď je na řadě trojka.*“

Pravý přední motor, tedy dvojka, opravdu selhal a levý zadní jel na poloviční výkon. Žádná katastrofa. Tyhle plošnice se udrží